

AINEKAART

Ainevaldkond: Sotsiaalsed **Õppeaine:** Inimeseõpetus

Klass: 6.-8.E

Õpetaja: Katrin Pool

Ainetüüp: Kohustuslik õppeaine põhikoolis

Õpetamise aeg 2020/2021: õppeaasta

Õppekirjandus:

Marju Türnpuu, Orienteerumisõpetuse töölehed INIMENE I, II, III osa. Merje Pajos, Epp Roon „Sügis“, „Talv“, Kevad“ teemavihikud Kirjastus TEA Diana Kuntor, Marju Türnpuu TALV (orienteerumisõpetuse tööraamat) Liiklusaabits – töövihik

Minu pere, kodu ja sõbrad Kirjastus TEA

Sher, B. 2007. Arendavad mängud. Kirjastus ERSEN.

Vajalikud õppevahendid:

Töölehed, kirjutusvahendid.

Õppesisu III arengutase:

MINA/MEIE SUHETES KODUKOHA JA TEGEVUSEGA:

Mina neiuna, noormehena, muutused välimuses, käitumises.

Inimese organism: Luud ja lihased, nende ülesanded. Liikumine. Süda, veresooned ja veri, nende tähtsus. Hingetoru ja kopsud, nende tähtsus. Hingamine. Söögitoru, magu ja soolestik. Toidu teekond.

Nahk, juuksed ja küüned, nende ülesanded. Iseloomulik välimus. Aju ja närvid, nende tähtsus.

Suguorganid, nende hügieen.

Tervislikud eluviisid: Ruumide tuulutamine, koristamine. Kahjulike harjumuste mõju organismile (suitsetamine, alkoholi jm tarvitamine). Naha hooldus, kaitse. Nahahaigused, parasiidid.

Nakkushaigused. Arsti poole pöördumine.

Toit: Tervislik toitumine, toidupüramiid, toidukorrad – ja kogused. Taimne toit ja loomne toit.

Mitmekülgne toit. Vitamiinid. Ülekaalulisus. Rasvumine. Dieet.

Töö ja sport: tervislike eluviiside järgimine, positiivne mõju. Kehaliste harjutuste ja füüsilise töö tähtsus.

Kehalise töö ja spordi tähtsus südame tugevdamisel.

Emotsioonid: Andestamine, andeks palumine. Enese meeleolu kontroll ja reguleerimine tegevuste abil (muusika kuulamine, kunst jne).

Sõprus: Sõprus- ja lähedussuhted. Üksteisele meeldimine, armumine. Perekond. Pulmad.

Perekond: Inimeste elukaar. Sünd, kasvamine: imiku-, väikelapse-, noorem kooliiga, nooruki- ja täiskasvanuiga. Vananemine surm, matused. Enda ja oma lähedaste positsioneerimine elukaarel.

Kodu: Oma kodu (vanemate juures). Kodu sisustamine. Kodu vanal ajal ja tänapäeval.

Ametid: Jõukohased ametid: sulane, koristaja, aedniku/koka abi, erinevad hooaja ja abitööd jne.

Eelarve ja kokkuvõid: Palk ja kulud. Kokkuvõid. Isiklikud kulutused. Soovid ja võimalused. Kingituse valimine ja ostmine. Teab/on vaja - teen motiivist lähtumine tegevustes.

ENESETEENINDUSOSKUSED JA KÄITUMINE:

Igapäevaoskused: Isklik hügieen ja ealistest ning soolistest erinevustest tulenevad nõuded. Kaaslase abistamine (nt kingapaela sidumine, jope selga aitamine, toidu tõstmine vm).

Söömine: Käitumine pidulauas, kohvikus, restoranis. Laua katmine pidulikeks sündmusteks

Käitumine: Viisakas ja ebaviisakas käitumine: koolis ja väljaspool kooli (ametiasutused). Ebaviisakast käitumisest hoidumine. Vajaliku teabe saamine, abi küsimine ametiasutustes. Käitumine ohuolukorras. Ohu hindamine ja abi palumine/kutsumine.

Hoiatus-ja teabemärkide mõistmine: Majajuht, olmekeemia märgid, pesumärgid, triikraua reguleerimine, pliit ja praeahi, pesumasin jms.

Kool: Koolimaja ja selle ümbruse korrashoid. Päevakeskus. Kool tänapäeval ja vanal ajal.

Koolitarbed: Töökoha ja töövahendite korrashoid.

VABA AEG

Mänguõpetus : Seltskondlikud mängud, rollimängud. Arendavad ajaveetmiskohad internetis. Arvutimängud.

Erinevad vaba aja veetmise võimalused: Klassipeo/ sünnipäevapeo/ planeerimine ja organiseerimine. Osalemine huvialaringides. Iseseisvalt või perega üritustel osalemine. Üritustel esinemine. Hobid ja harrastused.

Sport: Lemmikalaga tegelemine.

AEG

Ajajaotus: Aasta, kuu, nädal, ööpäev, tund, minut. Päeva- ja nädalarütm. Aastaring ajas (12 kuud, 4 aastaaga). Päeva, nädala tegevuse planeerimine. Plaani järgimine.

Aastaajad: Aastaring looduses: Õhutemperatuuri jälgimine, mõõtmine. Termomeetrinäidu märkimine tabelisse. Sport ja meelelahutus: erinevad sportimisviisid. Sportimine olenevalt aastaajast. Loomad, linnud, putukad – elu seotus aastaajaliste muutustega looduses. Tähtpäevad – peamised kombid ja tavad, ettevalmistamine, tähistamine.

Kalender: Kalendris orienteerumise oskus. Kuude nimetused. Kuupäeva märkimine ja seostamine kalendris. Enda, (pereliikmete ja klassikaaslaste) sünnipäev ja vanus.

Kell: Täistund, pooltund, veerandtund, kolmveerandtund. Ajakavad: tunniplaan, tv-kava, sõiduplaan. Kellaaeg päevaplaanis orientiirina, tegevuseks kulunud ja planeeritav aeg.

ELUS JA ELUTA LOODUS

Eluta looduse osad ja tunnused. Elus ja eluta looduse osade eristamine/rühmitamine tunnuste alusel.

Elusloodus:

Taimed: Puu, põõsas, puhmas, rohttaim, sammal, samblik, ühe- ja mitmeaastased taimed. **Mets:** Metsa tähtsus. Eestis esinevad metsatüübid.

Loomad: Kodu- ja metsloomad, kodu- ja metslinnud: elu ja töö talus ja farmis; kodutute loomade varjupaigas.

Loomariigi mitmekesisus: teistes loodusvööndites elavad loomad.

Imetajad: välisehitus, levinumad liigid, tähtsus.

Putukad: tähtsus looduses. Putukate kasulikkus inimesele. Putukahammustused, esmaabi..

Kahepaiksed: välised tunnused, elupaik.

Roomajad: välised tunnused, elupaik, ohud. Esmaabi rästiku hammustuse puhul.

Kalad: välised tunnused, elupaik, enamlevinud kalaliigid Eestis. Kasulikkus inimesele. **Linnud:** välised tunnused, levinumad linnuliigid, elupaigad, tähtsus. Toitumisahel.

Eluta loodus.

Vesi: Vee leidumine looduses, tähtsus, kaitse. Puhta vee omadused. Vee olekute seos temperatuurimuutustega. Vee ringkäik looduses. Veekogud (looduslikud ja tehiseveekogud). Puhtad/saastatud veekogud.

Õhk: Puhta õhu omadused. Õhu tähtsus. Õhusoojus: soe õhk, külm õhk. Erinevad soojusallikad (päike, ahi, radiaator, kamin). Õhutemperatuur erinevatel aastaegadel. Puhas õhk ja saastatud õhk.

Termomeeter: Temperatuuriskaala. Pluss- ja miinuskraadid. Õhu-, keha- ja veetemperatuuri mõõtmine. Ilmateate mõistmine.

Loodusvarad: Loodusvara/maavara. Maavarade tähtsus inimese elus. Savi, liiv, turvas, põlevkivi, paekivi. Muld, mulla harimine. Loodushoid.

Valgusõpetus: Looduslikud ja kunstlikud valgusallikad. Prillid, suurendusklaas. Hea valgustuse tähtsus. Elekter igapäevaelus. Ohutus. Elektri tähtsus ja säästmine.

MAATEADUS

Elukoht: Oma kodulinna/valla kaart ja olulisemate kohtade leidmine sellelt (Kodu, kool).

Eestimaa: Eestimaa kaart: Suuremad linnad, jõed, järved Eestimaal. Õpilaste poolt külastatud linnade märkimine kaardil. Eesti naaberriigid. Naaberriikide rahvad.

Pinnavormid: Org, tasandik, poolsaar.

Ilmakaared.

Plaan: Klassi plaani koostamine ja kasutamine ruumis orienteerumisel. Leppemärgid plaanil (puu, maja, jõgi, tee, mööbliesemed). Plaanil märgitud objektide/esemete leidmine klassis, koolis, õues.

Kodulinna/küla plaan, oluliste objektide leidmine plaanilt. Orienteerumismängud koduasulas.

Kaart: Eesti, Euroopa ja maailma kaart: vaatlemine, võrdlemine. Eestimaa leidmine Euroopa ja maailma kaardilt (õpetaja abiga). Naaberriikide nimetamine kaardi abil (õpetaja abiga). Leppemärgid kaardil (asula, maantee, jõgi jms). Leppevärvide äratundmine.

Gloobus: Ookeanile, maismaale, mägedele osutamine gloobusel. Eesti ühine leidmine ja märkimine gloobusel (õpetaja abiga).

OHUTUSNÕUDED

Liiklus: Liiklusmärgid. Jalgrattaga liiklemine.

Ohutusnõuete täitmine: Hädaabi number 112, vajaliku informatsiooni edastamine. Käitumine erinevates ohusituatsioonides: evakuatsioonisiltide mõistmine ja järgimine. Telefoni kasutamine. Teistele suunatud ohtliku käitumise märkamine; ohu vältimine; abi kutsumine.

Õpitulemused III arengutase: MINAPILT

- Tuleb enamasti toime igapäevatoimingute sooritamise, abistab teisi igapäevatoimingutes, oskab teha jõukohast tööd kodus ja koolis.
- Hoiab korras oma asjad ja lähema ümbruse. Teeb vahet oma – võõras – meie asjadel, käitub vastavalt. Oskab tuttava tööriistaga tegutseda vastavalt selle funktsioonile ja tegevuse eesmärgile.
- Kontrollib oma põhiemotsioone.
- Teab endast lähtuvalt oma pereliikmete sugulusastet, nende ja lähedaste ametit. Teab oma pere olulisi perekondlikke sündmusi ja sõprade sünnipäevi.
- Planeerib suunamisel tulevast elukohta.
- Omab algteadmisi inimese organismist. Teab inimese elukaart. Täidab hügieeninõudeid.
- Hoolitseb enda välimuse ja puhtuse eest.
- Oskab teha valikuid õpitud tervislike ja kahjulike tegevuste vahel.

ENESETEENINDUSOSKUSED JA KÄITUMINE

- Kasutab enamlevinud suhtlussituatsioonides viisakusväljendeid.
- Märkab endale ja teistele suunatud ohtlikku käitumist; reageerib sellele, kutsub abi. Oskab öelda Ei.
- Oskab hinnata tegevusi põhimõttel õige – vale, meeldib – ei meeldi, tahan – teen, peab – teen, tahan – ei tohi – ei tee.
- Tuleb enamasti toime igapäevatoimingute sooritamise, abistab teisi igapäevatoimingutes, oskab teha jõukohast tööd kodus ja koolis.
- Hoiab korras oma asjad.
- Teeb vahet oma – võõras – meie asjadel, käitub vastavalt.
- Oskab tuttava tööriistaga tegutseda vastavalt selle funktsioonile ja tegevuse eesmärgile.

VABA AEG

- Sisustab oma aega meelepärase tegevusega (muusika kuulamine, sportimine, lauamängud jms) .
- Osaleb füüsilist aktiivsust vajavates tegevustes, oskab kasutada raadiot, telerit, arvutit.
- Oskab teha ettevalmistusi oma tähtpäeva tähistamiseks.

AEG

- Oskab nimetada kuude nimetusi, kuupäeva, aastat, orienteerub kalendris.
- Oskab nimetada hetke ilma olulisemaid tunnuseid, lugeda (sümbol)ilmateadet ja vastavalt sellele riietuda.
- Teab oluliste loodusnähtuste praktilist tähtsust inimesele.
- Märgib ja nimetab täis- ja pooltunni, abiga veerandtunni. Kasutab kella aja planeerimisel.
- Orienteerub nädala-, kuu-, aastarütmis.
- Teab rahvakalendri tähtpäevi aastaringis.

ELUS JA ELUTA LOODUS

- Oskab nimetada õpitud elus ja eluta looduse esindajate olulisemaid tunnuseid, teab loomariigi mitmekesisust.
- Tunneb loodushoiu põhitõdesid.
- Teab elus ja eluta looduse esindajate kasulikkust inimesele.
- Oskab nimetada hetke ilma olulisemaid tunnuseid, lugeda (sümbol)ilmateadet ja vastavalt sellele riietuda.

MAATEADUS

- Teab Eesti suuremaid linnu, saari, veekogusid (õpetaja abiga).
- Oskab kaardilt leppemärkide järgi näidata veekogusid, kõrgustikke, saari.
- Teab ja tunneb ära gloobuse (maa mudel), kompassi (teab selle otstarvet).

OHUTUSNÕUDED

- Liikleb võimalikult iseseisvalt koduasulas.
- Järgib tähtsamaid liiklusreegleid jalgsi ja jalgrattaga liigeldes.
- Oskab märgata ohtu enese ja teiste jaoks, vajadusel kutsuda abi.

Hindamise kirjeldus:

Toimetuleku õppekava järgi õppimisel hinnatakse õpilase õpetamisel püstitatud arendamise ja kasvatamise eesmärkide saavutamist. Hindamine on sõnaline, kirjeldab arengus toimunud edu-samme ja juhib tähelepanu lähematele ülesannetele. Õpilasi hinnatakse põhiliselt viie kriteeriumi alusel, kuid vajadusel vaadeldakse neljandat kriteeriumi kolmel tasandil: 1) tuleb hästi toime 2) tuleb toime 3) vahel tuleb toime 4) tuleb toime: a) sõnalise abiga b) eeskuju järgi c) koostegemisel 5) ei tule toime.

Kokkuvõtva hinde kujunemine:

Trimestri hinnang kujuneb õpilase suulistest vastustest ja praktilistest töödest

Ettevõtliku õppe rakendamine õppetöös:

Õpilased on kaasatud õppe- ja kasvatusprotsessi kujundamisse Selgitus, kirjeldus, näited.

Tundides kasutatakse erinevaid aktiivõppe meetodeid Selgitus, kirjeldus, näited.

Toimib erinevate õppeainete lõimumine ning aine on seostatud praktilise eluga

Matemaatika - eesmärgiks on suurendada õpilase iseseisvust igapäevaoskustega toimetulekuks ning õpiülesannete täitmisel seoses matemaatiliste pädevustega.

Eesti keel - eesti keele õpetamine on lahutamatult seotud orienteerumisainete õpetamisega (sõnavara) ja õppetegevus ei piirdu klassis toimuvaga, vaid jätkub ka õues ja söögilaua taga (kontekst).

Muusikaõpetus - laulu ja muusika abil väljendatakse oma tundeid, õpetatakse tajuma erinevaid meeleolusid, arendatakse muusikalist maitset.

Kehaline kasvatus - kehalise kasvatus kaudu kujundatakse eneseteeninduse ja sotsiaalseid oskusi.

Kunst ja käeline tegevus - elu ja toimetulekuõpetuse teemad on aluseks kunsti ja käelise tegevuse tundide töö planeerimisel.

Rütmika - mängude ja tantsude kaudu saadakse praktilisi sotsialiseerumise oskusi.

Tööõpe - siduvateks teemadeks on minapilt, sotsiaalsed suhted ja suhtlemine, loodusobjektid, inimeste tehtud / kasutatavad asjad, orienteerumine ruumis, orienteerumine ajas.

Rakendatakse õppimist toetavat hindamist (enesehindamine, kaaslase hindamine, õpilase arengu hindamine, tagasisidestamine).

Selgitus, kirjeldus, näited.

Muud nõuded ja märkused: